

Advies

Sectorraad Kunsten en Erfgoed
15 juni 2021

Advies bij de optimalisatie van het Cultureelerfgoeddecreet

I. SITUERING

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed van de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media werd op 27 mei 2021 door Vlaams minister-president Jan Jambon om advies gevraagd over het voorontwerp van decreet houdende de ondersteuning van cultureel-erfgoedwerking.

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed mocht tijdens zijn plenaire vergadering van 2 juni 2021 raadgever Erfgoed en Letteren Hanneleen Broeckx (kabinet Jambon) en Kristof Vanden Bulcke (Departement CJM) verwelkomen om toelichting te geven bij het ontwerpdecreet.

De sectorraad behandelde de adviesvraag op zijn plenaire vergadering op 2 juni 2021 en finaliseerde het advies via schriftelijke procedure.

II. ADVIES

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed bracht op 14 mei 2021 reeds advies¹ uit bij de strategische visienota cultureel erfgoed. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed is tevreden dat de aangekondigde planlastvermindering merkbaar is in voorliggend ontwerp van decreet.

1. *Eigen instellingen*

Voor de 'eigen instellingen', waar de Vlaamse overheid de inrichtende macht is, wordt een afzonderlijke ondersteuningsmethodiek ontwikkeld die meer rekening houdt met de bijzondere band die deze instellingen met de Vlaamse overheid hebben, en de nood aan meer continue afstemming en opvolging die daaruit volgt.

¹ SARC – Sectorraad Kunsten en Erfgoed, *Advies bij de strategische visienota cultureel erfgoed*, 14 mei 2021, [https://cjsm.be/sarc/SR_ke/adviezen/20210514%20Advies%20Strategische%20Visienota%20CE.pdf]

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed vraagt om deze procedures helder uit te werken in het uitvoeringsbesluit, uitgaande van het principe van gelijkheid. De spelregels voor de eigen instellingen moeten in overeenstemming zijn met die voor de andere cultureel-erfgoedorganisaties met structurele werkingsubsidies. Eigen instellingen moeten aan dezelfde deontologie en voorwaarden worden gehouden en ten dienste staan van het veld. Door hun positie, rol, omvang, collectie en know-how kunnen ze het volledige cultureel-erfgoedveld in Vlaanderen naar een hoger niveau tillen. Deze dienstbare rol naar het volledige veld wordt best helder omschreven.

2. Aanduiding cultureel-erfgoedinstellingen

De procedure voor de aanduiding van cultureel-erfgoedinstellingen wordt nader bepaald, zodat die gelijkaardig verloopt aan de aanduiding van de kunsteninstellingen. Dat betekent dat er een voorafgaande selectie van de organisaties zal gebeuren die deze aanduiding kunnen aanvragen. Hierna volgt een toetsing door een beoordelingscommissie. Analoog zoals in het Kunstendecreet is het de bedoeling om de aanduiding te doen buiten de structurele ronde.

Een aanduiding als cultureel-erfgoedinstelling impliceert een lange-termijnverbintenis tussen de instelling en de Vlaamse overheid. De aangepaste procedure moet een duidelijker kader bieden voor de instellingen. Daarnaast moet de aangepaste procedure de aanduiding op basis van een onderbouwde langetermijnvisie bevorderen.

De sectorraad pleit voor voldoende transparantie in de selectie van deze instellingen.

3. Regionaal en bovenlokaal

De projectsubsidies worden verbreed. Collectiebeherende organisaties die erkend zijn of een werking hebben op regionaal niveau, en dienstverlenende organisaties met een werking op regionaal niveau zullen subsidies kunnen aanvragen voor regionale projecten. Deze uitbreiding is bedoeld om kansen te bieden voor regionale cultureel-erfgoedprojecten die niet terecht kunnen bij het Bovenlokaal Cultuurdecreet.

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed wijst op mogelijke verwarring door de termen 'bovenlokaal' en 'regionaal' te hanteren. In het kader van de herijking van decreten en om misverstanden in het veld te vermijden, pleit de Sectorraad Kunsten en Erfgoed voor een consequent en eenduidig gebruik van terminologie.

Belangrijk in deze context is ook de lopende oefening omtrent regiovorming. Regionale erfgoedwerking moet bottom-up kunnen groeien, en is om die reden misschien niet of slechts deels te vatten in de referentieoefening. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed pleit voor voldoende flexibiliteit in de toepassing van de regiovorming voor regionale dienstverlenende rollen.

4. Verlenging projectsubsidies

Meerjarige projecten zijn mogelijk, maar moeten aangevraagd worden in meerdere fasen. Projectsubsidies worden voor maximum drie fasen, verspreid over meerdere jaren, toegekend. De regelgeving laat niet toe om die in één keer toe te kennen. Er moet voor elke fase een afzonderlijke aanvraag ingediend worden. Deze mogelijkheid tot eenmalige aanvraag is nochtans wel voorzien in

andere decreten (vb. Kunstendecreet en decreet bovenlokale cultuurwerking). In het kader van de herijking van decreten stelt de Sectorraad Kunsten en Erfgoed om deze mogelijkheid ook in het Cultureelerfgoeddecreet te verankeren.

5. Sectoraal tijdschriftenbeleid

Het wordt opnieuw mogelijk om via het decreet cultureel-erfgoedtijdschriften structureel te ondersteunen. Met deze ingreep wordt afgestapt van de intentie om een geïntegreerd tijdschriftenbeleid te ontwikkelen. De sectorale inbedding veronderstelt dus een sectorale invalshoek en maakt het niet mogelijk voor tijdschriften om een hybride werking uit te bouwen. De Sectorraad wijst erop dat het voor tijdschriften die zowel cultureel erfgoed als kunsten belichten niet evident is om een invalshoek te moeten kiezen.

6. Landelijke of regionale indeling

De landelijke of regionale indeling van collectiebeherende organisaties wordt voortaan permanent. Organisaties die regionaal zijn ingedeeld, kunnen wel een landelijke indeling aanvragen. De commissie kan een advies over de landelijke of regionale indeling formuleren indien ze vaststelt dat er niet meer voldaan is aan de criteria voor landelijke of regionale indeling. Zij kan dan een andere indeling adviseren (regionaal in plaats van landelijk) of adviseren om de organisatie niet meer in te delen.

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed vraagt om het al dan niet erkennen tot een bepaald niveau en het sanctioneren duidelijker te omschrijven in het decreet om rechtsonzekerheid te beperken.

7. Afsprakenkader Onderzoek

De administratie en het steunpunt stellen samen een Afsprakenkader Onderzoek op waarin de onderzoeksagenda en de uitbesteding van het benodigde beleidsrelevante onderzoek (zowel aan steunpunten, als aan derden) kunnen worden geformaliseerd.

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed vraagt transparantie en overleg over de onderzoekslijnen en de te verzamelen data. Welke data zal worden verzameld en met welk doel? Het is essentieel om hier vooraf over in overleg te treden met het veld.

8. Punctuele opmerkingen bij de Memorie van Toelichting

- P. 10, 3de alinea: Erfgoedorganisaties worden verwacht dit te doen
- P. 22, 2de regel onderaan: voor zichzelf
- Pg 27, 2de regel bovenaan: moeten ze vastgelegd worden
- P. 39, verwijst bij artikel 46, lid 2 enkel naar de internationale samenwerking
- P. 14, voorlaatste paragraaf verwijst naar een onbestaand hoofdstuk 9.

Namens de Sectorraad Kunsten en Erfgoed,

Bart Demuyt, voorzitter

Sigrid Bosmans, ondervoorzitter

Liesbeth Lemiere, secretaris a.i.